

Az erdőhasználat számára a száraz időszak minden tekintetben kedvezett. Majd az esős periódus fellépése nem hozott akkora esőket, amelyek az utak használhatóságát lényegesen befolyásolták volna.

Erdővédelmi vonatkozásban azt kell megemlíteni, hogy a nagy szárazság általában fokozta a tűzveszélyt. Jelentős cserebogár kár lépett fel. Ennek kártételét ismét a szárazság fokozta, mert a kevésbé megrágott csemete is elpusztult. Érdekes, hogy ez ok miatt helyenként az alávágott csemete is erős pusztulásnak indult. Az esős időszak beálltával igen elszaporodott a tölgyeken a lisztharmat és a nyárákon a rozsdagomba. A Duna—Tisza közén jelentős levélrágást okozott a *Stilpnotia salicis*. Sok helyen az útmenti fákat teljesen lekopasztotta. A kedvező időjárás három nemzedék kifejlődését tette lehetővé.

Vadgazdálkodás tekintetében, bár a vadföldek termésének csökkenésével jellemezhető, ugyanakkor a szaporulatra kedvezett az időjárás. Sokat szenvedett a vad a szomszomságtól. Még a hegyvidéken is kiapadtak a patakok, források. Külön gondoskodni kellett a vad itatásáról.

Végeredményben a nyár közepén meginduló esőzés nagy megkönnyebbülést hozott, s a hosszantartó szárazság további kártételét megakadályozta, sőt némileg helyrehozta.

Dr. Papp László

IRODALMI SZEMLE

Könnnyű faszerkezetek a mezőgazdasági építkezésekhez. Változatlanul gondot okoz a Német Szövetségi Köztársaságban a kitermelt faanyag, főleg a tömegáruk értékesítése. Fokozza azt például az az aggodalom is, amellyel az erdőbirtokosok, a fakereskedők az újabb import faanyag politikai szempontokkal alátámasztott növelése elé tekintenek. Érthető és számunkra is tanulságos tehát az a hírverés, amellyel a faanyag felhasználásának különféle lehetőségeiről tájékoztatják az érdekelteket és érdeklődőket.

A Holz-Zentralblatt 1968. szeptember 16-i számában W. Teetz hívja fel a figyelmet arra, hogyan lehet az eddigi, konvencionális építkezés helyett könnyű faszerkezetekkel helyettesíteni a mezőgazdaságok melléképületeit (Liquiditätserhöhung durch Leichtbau in der Landwirtschaft). Annál is indokoltabb a gondolat felvetése, mert az egyre élesedő termelési versenyben a nem gazdaságos mezőgazdasági üzemek folyamatossá vált felszámolása mellett mindinkább létkérdéssé válik a megmaradóknak az, hogyan lehet minél kisebb tőkebefektetéssel olcsóbban, a célnak mégis megfelelően elvégezni a szükségessé vált átépítéseket, újabb építkezéseket.

Kedvező tapasztalatok igazolják, hogy a felsorolt követelményeket azok a részben előregyártott fakonstrukciók, favázás szerkezetek elégíthetik ki, amelyek kedvező tulajdonságaikkal (belső hőszigeteléssel, gőzelzárással, a külső burkolatuk hátoldalán vezetett szellőztetéssel), kis súlyukkal, egyszerű szerelésükkel, felépítésük rövid idejével és viszonylagos olcsóságukkal — főleg Amerikában — már eddig is beváltak a gyakorlatban. Velük könnyen elvégezhetőek a toldalék építések, egyszerűbb az üzemek más célokra történő átállítása, a változó piaci helyzethez való alkalmazkodás.

Felvethető a kérdés, melyik szerkezeti konstrukció az értékesebb: az eddigi, hagyományos kivitelű, tömören falazott épület, amely nehezen és költségesen alakítható vagy a korszerű, könnyű épületszerkezet? Tapasztalat szerint a korszerű építkezés nem csökkenti az épületet használati értékét. Jól bevált az a hőszigetelt istálló, amelynek tartóoszlopok nélküli csarnoka 11—12 m széles, 3 m magas és 50 m hosszúra is tervezhető. Tehenek, sertések és baromfi elhelyezésére egyaránt jól alkalmas. Az ehhez hasonló korszerű megoldással az eddigi költségcsökkentés mintegy 30%-kal csökkenthető. Lényeges követelmény azonban, hogy a burkoló-borító rétegelt lemezek méreteit már előre, pontosan tisztázzuk. Ebben az esetben ekkorára szabják, készítik el azokat az előállító üzemek és ily módon azok az épület összeállítása során késedelmes darabolások nélkül illeszthetők egymáshoz.

Az építkezés menete 5 fázisra bontható: 1. az alapfalak, a trágyalé elfolyására szolgáló csatornák és az istállópadló elkészítése betonból; 2. gömbfából ácsolt egyszerű emelődaru segítségével a két-csuklós tartókeretek felállítása; 3. a belső burkolatú rétegelt falemezek felszögezése, ezek belső oldalára kerül a gőzfogó plasztik-

fólia, amelyre 4. a hőszigetelő, 10 cm vastag ásványi gyapotréteget építjük fel. Egyidejűleg elkészítjük a tető fedését, amelyhez hullámos azbesztlemezeket használunk. Egyidejűleg gondoskodunk a szellőztető nyílások beépítéséről is; 5. a külső borításhoz rendszerint ugyancsak rétegelt falemezeket használunk, de választhatunk más burkolóanyagot, például azbeszt-cementlapokat, alumíniumbádogot is. Az ily módon elkészült, megadott méretű istálló összköltsége 83 000 német márka (mintegy 500 000 Ft). Ref.: dr. Babos I.

I. T. Beljajev: A különbözőzeti járadék a Szovjetunióban. (Differencialj-naja renta v SZSZSZR, Moszkva, 1967.)

A különbözőzeti járadékkal újszerűen foglalkozó könyv jelent meg a múlt évben I. T. Beljajev tollából. A könyv mezőgazdasági viszonyok között vizsgálja a problémakört, de általánosítható megállapításai az erdészeti szakembereknek is segítséget adhatnak. A téma fontosságát mutatja, hogy megoldásától közvetlenül függ számos fontos kérdésre adandó válasz: a munka szerinti elosztás elvének gyakorlati megvalósítása; a gazdaságilag megalapozott árképzés; a beruházások gazdasági hatékonyságának reális megállapítása; a legcélszerűbb termelési szerkezet kialakítása; az adórendszer, a biztosítás és a hitelezés korszerűsítése.

A szerző az I. fejezetben az érték- és árképzéssel foglalkozik. Példákkal szemlélteti az egyéni érték és termelési ár, majd a társadalmi érték és termelési ár fogalmait. Az értékképzéssel kapcsolatban foglalkozik a munkatermelékenység elemzésével is. Érdekes gondolat az ún. „viszonylagos” munkatermelékenységi mutató felhasználása a vállalatok működésének elemzésében. E mutató a megtermelt termék-mennyiség társadalmi termelési árának és egyéni termelési árának a hányadosa. Amikor a vállalati termelékenység magasabb az ágazatinál, a viszonylagos munkatermelékenységi mutató nagyobb, ellenkező esetben kisebb az egységénél.

A II. fejezet a különbözőzeti járadék vizsgálatának módszertani megalapozásául szolgál. Vitatkozva bizonyos közgazdászokkal, megállapítja, hogy helytelen az a nézet, hogy II. sz. különbözőzeti földjáradék (röv.: kfj) a legrosszabb földeken is keletkezhet. A II. sz. kfj szorosan kapcsolódik a föld minőségéhez és fekvéséhez. A pótlólagos tőkebefektetések egy bizonyos földterületen akkor adhatnak II. sz. kfj-t, ha a hatékonyságuk nagyobb, mint a legrosszabb földekre történt összes tőkebefektetések hatékonysága. Mivel ez a hatékonyság változó, ezért ugyanaz a földterület pótlólagos tőkebefektetésének eredményeképpen képződött II. sz. kfj sem feltétlenül állandó, értéke nőhet és csökkenhet.

A III. fejezetben a különbözőzeti járadéknak a szocializmus viszonyai közti képződésével, felosztásával foglalkozik. A tiszta jövedelem következő formáit különbözteti meg: átlagos tiszta jövedelem, különbözőzeti földjáradék, racionalizálási jövedelem (fejlettebben gazdálkodó üzemeknél keletkezik), biztonsági jövedelem (legjobb termésű éveken keletkezik, belőle biztonsági alapot kell képezni), konjunkturális jövedelem. Foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy a társadalmi termelési ár változásának függvényében, mely esetekben csökken, vagy nő a különbözőzeti járadék. Konkrét példákkal szemlélteti a lehetséges eseteket, a kétféle kfj képződést. Külön táblázattal támasztja alá számszerűen azt a megállapítást, hogy fontos a racionalizálási jövedelem és a különbözőzeti járadék elválasztása, mert csak így állapítható meg reálisan a beruházások hatékonysága, így valósítható meg helyesen a munka szerinti jövedelem-elosztás. Megadja a jelenlegi szovjet mezőgazdasági adórendszer kritikáját. Véleménye szerint a kfj nagy részét fix járadékként kellene befizetni az államkasszába. E befizetések normáját valamennyi földminőségre meg kellene állapítani, mégpedig egy adott földminőségen a legjövödelmezőbb és a legkevésbé jövödelmező termék termelésekor keletkező kfj átlagában. Ez ösztönözné a termékek gazdaságosabb előállítását.

A IV. fejezet a kfj megállapításának módszerét konkrét esetek adatai segítségével szemlélteti. A vizsgált 87 gazdaságot három szempont szerint osztályozta: a talaj és klimatikus viszonyok; a piactól és a termelőeszköz vásárlás helyétől való távolság; az 1 ha-ra jutó eszközök értéke alapján. Az adatok felhasználásával mutatja be eljárását, amelynek célja a kfj elválasztása a többi jövedelemrésztől.

Az V. fejezetben a járadékképző tényezőket számításba vevő mezőgazdasági távlati tervezés problémakörével foglalkozik. E fejezetben elsősorban a járadékképző tényező függvényében kialakított legcélszerűbb ágazati szerkezet kialakításához kapcsolódó megállapításai újszerűek. Általános érvényű következtetései az erdőgazdasági jövedelemelvonás területén számunkra is hasznos útmutatást adnak.

Illyés Benjámin